

BESZÁMOLÓ A FEANTSA ÉVES KUTATÁSI KONFERENCIÁJÁRÓL

2023. szeptember 14-15. között került megrendezésre a FEANTSA éves kutatási konferenciája Leuvenben, ahol a “Second Generation Homelessness - Stories of Homeless Women and their Families” című, saját kutatásunkon alapuló előadásunkat tartottuk¹. Emellett részt vettünk más szekciók előadásain is.

Két, fiatalok hajléktalanná válásának megelőzésével foglalkozó szekciót is tartottak a konferencián. Már önmagában az nagyon izgalmas, hogy vannak országok, ahol rendelkezésre állnak adatok a 18 év alatti hajléktalan emberekről, azaz a nem otthon vagy nem lakásban élő fiatalok nem kizárólag a gyermekvédelem fókuszában állnak.

Kanadában, ahol kidolgozták az Upstream Projektet, azokat tekintik fiatal hajléktalannak, akik 13-24 évesek és a szüleitől külön élnek. Belgiumban most adaptálják ezt a programot, három városban fut pilot verzió. Az adatok szerint a belga hajléktalanellátó rendszerben megjelenők 19,2%-a 16 és 25 év közötti. Ebben a korosztályban magasabb a nők aránya, hajléktalanná válásuk okai között a legjellemzőbb a családon belüli konfliktus, lakhatásukat általában sofa surfing-gel oldják meg, azaz barátoknál, ismerősöknél húzzák meg magukat. A belga és a kanadai előadó reflektált egymás adataira, így megtudhattuk, mik a legfőbb különbségek a két ország hajléktalan fiataljai között. A belgák még kevesebb adattal rendelkeznek, három csoportot tudtak elkülöníteni: belga fiatal, aki nem volt állami gondozott; állami gondozott fiatal, aki elhagyta a rendszert; bevándorló. Ezzel szemben Kanadában két nagy létszámú populáció van: az LMBTQ közösséghez tartozó és az őslakos fiatalok.

¹

https://www.feantsaresearch.org/public/user/Observatory/2023/23_Research_Conference/PPTs/WS17_Feher_Lengyel.pdf

Kanadában a fiatal hajléktalan emberek 40%-a 16 évnél fiatalabb. Szintén fontos és megdöbbentő adat, hogy a teljes hajléktalan populáció tagjainak fele 25 éves kora előtt már rendelkezett valamilyen hajléktalan tapasztalattal. Ezen adatok alapján dolgozták ki az Upstream Projektet, mely egy prevenciósz szemléletű program. A kutatási adatokat felhasználva főként a 12-16 éves korosztályra fókuszálnak, s több fontos szereplőt is bevonnak, így a gyermekvédelem mellett például az iskoláknak is nagy szerepük van. A projekt egyik alappillére egy veszélyeztetettségi kérdőív, melyet évente kérdeznek az iskolások körében. Többek között olyan kérdések alkotják az adatfelvételt, mint hogy biztonságban érzi-e magát a fiatal otthon; előfordult-e, hogy az elmúlt 12 hónapban elköltözött otthonról; volt-e konfliktusa a szüleivel.

Egy másik, szintén a fiatalok hajléktalanná válásának megelőzésével foglalkozó szekción még árnyaltabb képet kaphattunk a kanadai rendszerről. Az előbb bemutatott programon kívül további 32 projekt dolgozik azon, hogy támogassa a fiatalokat és megakadályozza a hajléktalanná válásukat. Az erős preventív szemlélet egyik oka, hogy számszerűsítették, mennyibe kerül egy hajléktalan ember egy évi ellátása, ami pontosan megmutatta, hogy a megelőzésre fordított összeg és a sikeres közbelépés mennyi kiadást tud spórolni. Az egyik előadás a Making the Shift Projektet ismertette, ami elnyerte 2023-ban a Fiatal Hajléktalanság Prevenciósz Díját. Ez a program szintén széleskörű adatfelvétel alapján határozta meg azokat a sarokpontokat, melyek segítik a fiatalok védelmét. A három alappillér az iskolaelhagyás megállítása, a támogató felnőtt kapcsolatok kialakítása - szülővel, tanárokkal, más, a fiatal számára fontos felnőttel -, illetve a fiatalok "helyükön tartása", azaz abban a környezetben, élethelyzetben, kapcsolati hálóban való megtartása, mely leginkább szolgálja a javukat, s mely életkoruknak leginkább megfelelő. Két, számomra fontos gondolat hangzott el az előadás végén. Az egyik, hogy a Projekt kutatása azt találta, hogy a hajléktalan fiatalok nagy része nem gondolja magát hajléktalannak, mert úgy gondolják, van hova hazamenniük. Ez szerintem óriási kockázatot rejt magában. A másik pedig egy alapvető szemlélet, ami alapvetően határozza meg a kutatók, a szociális munkások és az állam hozzáállását is a fenti kérdésekben: minél hamarabb kell belépni a megelőzési szinteken, mert a hajléktalanná válás trauma.

A plenáris előadások közül Magdalena Mostowska gondolatai voltak rám a legnagyobb hatással. Az előadást végigkísérte az ajtó és a kulcs szimbolikája. Mielőtt átmeneti szállón kezdtem el dolgozni, évekig voltam egy éjjeli menedékhelyen és utcai gondozó szolgálatnál. Valahogy ott szinte természetes volt, hogy az ügyfeleknek nincsen kulcsuk, sőt ajtajuk sincs - legalábbis ahol dolgoztam, ott a fapadon a szobák ajtaja le volt véve, s ajtókat csak az erdőkből álló kunyhókon láttam. Az átmeneti szállás magasabb ellátási forma, a lakóknak vannak kulcsaik - ha így vesszük, ez is igazolja a magasabb szintet. Miközben az előadó által magasba tartott kulcsosomót néztem, s a sajátomon gondolkodtam, mit is nyitnak a kulcsaim, eszembe jutott a kulcs-kártya rendszer. Az átmeneti szállón van ajtó, amit az ügyfél becsukhat, sőt akár be is zárhat - már ha kis létszámú szobában lakik, ahol előfordul, hogy kiürül a szoba -, a kulcsát nem viheti magával, az marad a szállón.

A konferencia előtt lehetőségünk volt két szociális intézményt is meglátogatni. Az első intézmény egy **nappali melegedő** volt, ami hajléktalan és szegénységben élő embereket fogad, de ezenkívül az utcai gondozó szolgálat irodája illetve a hajléktalan focicsapat klubhelyisége is itt található. Bemutatkozott egy **kilakoltatások megelőzését végző önkormányzati team**, akik olyan lakosokat próbálnak támogatni, akiket bármely ok miatt kilakoltatás fenyeget. A szociális munkásokból és szociális gondozókból álló team otthonukban keresi fel a bajba jutottakat, és felajánlják segítségüket annak a problémának a rendezésében, ami miatt a kilakoltatási eljárás megindult. Zömében elhanyagolt állapotú, rendezetlen lakások és/vagy gyűjtögető életmód miatt hívják őket segítségül - ha idejében beavatkoznak, az esetek 82%-ban sikerül megakadályozni a lakásvesztést. A segítő kapcsolat első lépése a bizalom kialakítása, akár többször is fel kell keresni valakit, mielőtt az illető beengedi a szolgálat munkatársait a lakásába. Ha kell, együtt takarítanak az ügyféllel, vagy hivatásos takarítósolgálatot hívnak. Meghallgatják az ügyfeleket és először avval a problémával foglalkoznak, amit az ügyfelek fontosnak tartanak. A siker zálogának a türelmet és kitartást tartják, továbbá igyekeznek kialakítani egy jelzőrendszert az egyén körül, hogy a változás tartós maradjon - bevonják a háziorvost, a szociális gondozókat, az idősek

támogatását végző polgárőrséget és akár az informális támogatókat, a szomszédokat, családtagokat is.

A másik intézmény egy forprofit és egy civil szervezet (Bruighus - <https://brughuis.org/>) közös lakhatási projektje hajléktalan fiatalok számára. A lakásotthon a co-housing és az utógondozó otthon keveréke. A célcsoportot 17-25 év közötti fiatalok alkotják, nagyobbik részük hátrányos helyzetű (gyermekvédelmi szakellátásból érkező, szenvedélybetegséggel küzdő), míg kisebb részük átlagos családból érkező fiatal. Leuven egyetemi város, nehéz lakáshoz jutni, az átlagos családból érkező fiatalok számára ezen túl az is vonzó lehet, h nem teljesen egyedül élnek. A családi házakban egy-két évig maradhatnak, bérlőkként tekintenek rájuk (a hátrányos helyzetű fiatalok bérleti díját a lakhatási támogatásból fizetik, a középosztálybeli fiataloknak pedig a szülei állják). A hátrányos helyzetű fiatalok intenzív esetkezelésben részesülnek, és minden lakó vállalja, hogy részt vesz a közösség életében, és különböző módon hozzájárul ahhoz. A középosztálybeli fiatalok pl. vállalhatják, hogy mentorálják vagy korrepetálják valamelyik lakótársukat. Az intézmény felépítése is a fiatalok szükségleteire lett kidolgozva, a házirendet pl., amit a fiatalokkal közösen alakítanak, egy szórólapon foglalták össze ill. videós anyagban is megtekinthető. A lakásotthonban nincs állandó felügyelet, a segítők napközben jönnek-mennek, éjszaka és hétvégén csak a fiatalok tartózkodnak a házban.

Készítette: Fehér Boróka és Lengyel Lea

2023. november 30.

A konferencián való részvétel az Európai Bizottság támogatásával, a BMSZKI 2023. évi Erasmus+ programjának keretében valósulhatott meg.

